

شماره درجہ اولیٰ از علم، سول ۱۳۴۷/۱۲

دایره المعارف

عسل درمانی ایران

معجزات عسل بر درمان بیماری‌ها

زنبورداری و تولید عسل

تالیف: احمد حاجی شریفی

انتشارات حافظ نوین

سرشناسه: حاجی شریفی، احمد، ۱۳۲۵ -
 عنوان و پدید آور: دایره المعارف عسل درمانی ایران: معجزات عسل بر درمان
 بیماری‌ها، زنبورداری و تولید عسل / تألیف احمد حاجی شریفی
 وضعیت ویراست: [ویراست ۲].
 مشخصات نشر: تهران: حافظ نوین، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری: ۸۹۶ ص. مصور.
 شابک: ISBN 978 - 964 - 8264 - 54 - 8
 فهرست نویسی: فیبا
 عنوان دیگر: معجزات عسل بر درمان بیماری‌ها، زنبورداری و تولید عسل
 موضوع: عسل -- مصارف درمانی
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ح ۲۳ / ع ۶۶۶ RM
 رده بندی دیویی: ۶۱۵ / ۸۵۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۰۳۹۳۷

دائرة المعارف عسل درمانی ایران (ویرایش جدید)

معجزات عسل بر درمان بیماری‌ها

زنبورداری و تولید عسل

تحقیق و تألیف

احمد حاجی شریفی

نوبت چاپ و تاریخ: اول - ۱۳۹۴

تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: گلشن

برنامه ریزی، تدوین و نظارت فنی

محمدرضا یزدی زاده

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

انتشارات حافظ نوین: تهران، بازار بین الحرمین، کوچه مسجد جامع، نبش پاساژ کاشفی

تلفاکس: ۵۵۱۶۰۰۵۵ - ۸

مرکز پخش: انتشارات لوح دانش: خ انقلاب، خ ۱۲ فروردین، خ وحید نظری، پ ۲۵۶

تلفاکس: ۶۶۹۷۲۵۸۱ - ۳

فهرست

فهرست.....	۳.....	عسل گندم سیاه.....	۲۴.....
پیش گفتار.....	۱۵.....	عسل آویشن.....	۲۴.....
بخش اول			
عسل درمانی			
انواع عسل، نسخه‌های شفابخش و مهم‌ترین			
تحقیقات پزشکی و دارویی			
فصل اول: عسل از گیاهان مختلف.....	۱۹.....	عسل جعفری.....	۲۷.....
عسل افاقیا.....	۱۹.....	عسل گون.....	۲۷.....
عسل اوبیین.....	۱۹.....	عسل سیاه‌دانه.....	۲۷.....
عسل خلنگ.....	۲۰.....	عسل کنار.....	۲۸.....
عسل بلوط.....	۲۰.....	عسل گشنیز.....	۲۸.....
عسل کولزا.....	۲۱.....	عسل یونجه.....	۲۸.....
عسل اکالیپتوس.....	۲۱.....	عسل گل‌های مختلف.....	۲۹.....
عسل اسطوخودوس.....	۲۲.....	عسل‌های همراه با موم.....	۳۰.....
عسل مرکبات.....	۲۲.....	کاربرد انواع عسل‌های کمیاب‌تر.....	۳۰.....
عسل اکلیل کوهی.....	۲۳.....	تزریق‌های درون وریدی با عسل.....	۳۰.....
عسل اسپرس.....	۲۳.....	فصل دوم: خواص عسل بر حسب عناصر مفیدو.....	۳۱.....
عسل صنوبر.....	۲۳.....		

- ۳۵..... حضور آنزیم‌ها در عسل
- ۳۵..... عسل یک ماده غذایی ارزشمند
- ۳۷..... رنگ‌های عسل
- ۴۱..... خواص دارویی عسل طبیعی
- ۴۴..... معایب مصرف عسل با موم (عسل شان)
- ۴۹..... فصل سوم: عسل و درمان بیماری‌های مختلف
- ۶۳..... رفع حساسیت و آلرژی با عسل
- ۶۴..... عسل و زخم‌ها
- ۶۴..... عسل برای شادابی صورت
- ۶۴..... عسل برای سوختگی‌ها
- ۶۵..... عسل و زیبایی
- ۶۵..... درمان زبری پوست
- ۶۵..... درمان لکه‌های صورت
- ۶۵..... درمان ریزش مو
- ۶۵..... تأخیر در سفید شدن موهای بدن
- ۶۶..... مسهل‌های دارویی با عسل
- ۶۶..... درمان خستگی مغزی با عسل
- ۶۸..... درمان آبسه با عسل
- ۶۸..... رفع ضعف بنیه و آرام بخش با عسل
- ۶۹..... درمان بیماری مثانه با عسل
- ۶۹..... درمان بیماری کم خونی با عسل
- ۶۹..... رفع سرفه‌های خونی با عسل
- ۶۹..... عسل و درمان سوختگی
- ۷۰..... زخم‌های ناشی از سوختگی با عسل
- ۷۰..... درمان سوختگی و کورک با عسل
- ۷۰..... رفع آب آوردگی ریه‌ها با عسل
- ۷۰..... درمان برونشیت یا مزمن با عسل
- ۷۳..... رفع تورم غدد با عسل
- ۷۳..... رفع تشنگی مفرط بعد از بیماری با عسل
- ۷۳..... درمان زخم‌های عفونی با عسل
- ۷۴..... تسکین صرع ساده با عسل
- ۷۴..... درمان تب با عسل
- ۷۵..... تقویت حافظه با عسل
- ۷۵..... درمان یرقان با عسل
- ۷۵..... رفع کثافات صورت با عسل
- ۷۵..... درمان تقرس با عسل
- ۷۶..... درمان ریزش مو با عسل
- ۷۶..... درمان بیماری پوست با عسل
- ۷۶..... درمان بیماری بیضه با عسل
- ۷۶..... تسکین انواع سرفه با عسل
- ۷۷..... درمان کودکان عصبی و حساس با عسل
- ۷۷..... درمان زخم‌های سرطان مانند با عسل
- ۷۷..... عسل برای بافت‌های بدخیم و سرطانی
- ۷۸..... عسل و تورم‌های بدخیم و سرطانی
- ۷۸..... درمان زخم معده با عسل
- ۷۹..... درمان بیماری‌های چشمی با عسل
- ۸۰..... عفونت چشم و ضعف بینایی با عسل
- ۸۱..... درمان بیماری‌های قلبی با عسل
- ۸۱..... درمان جراحات‌های عفونی با عسل
- ۸۲..... درمان آسم و تنگی نفس با عسل
- ۸۳..... درمان سل ریوی با عسل
- ۸۴..... درمان پیوست با عسل
- ۸۴..... درمان دل به هم خوردگی و تهوع با عسل
- ۸۴..... درمان بیماری‌های تنفسی (سینه‌ای) با عسل
- ۸۶..... درمان زخم‌های چرکین با عسل
- ۸۶..... عسل و لثه‌ها
- ۸۶..... دفع بدبویی دهان با عسل
- ۸۷..... درمان آنفلوانزا با عسل
- ۸۷..... درمان واریس با عسل
- ۸۸..... درمان استسقا (آب آوردگی شکم) با عسل
- ۸۸..... درمان ضعف عمومی بدن با عسل
- ۸۸..... درمان لاغری با عسل
- ۸۸..... درمان بیماری‌های زنان و زایمان با عسل
- ۸۹..... تقویت نیروی جنسی با عسل
- ۸۹..... باروری مردان با عسل
- ۸۹..... درمان سرطان با عسل
- ۹۰..... آیا عسل از سرطان جلوگیری می‌کند؟
- ۹۱..... دفع سموم بدن با عسل

- عسل و کبد ۹۱
- عسل و بیماری‌های آلرژیک ۹۲
- درمان سرماخوردگی مزمن، آبریزش‌ها و آنفولانزا ۹۲
- درمان آسیب‌های بینی، گوش و حنجره با عسل ۹۲
- درمان گرفتگی صدا با عسل ۹۳
- درمان بیماری‌های دهان با عسل ۹۴
- درمان بیماری‌های خونی با عسل ۹۴
- عسل و بیماری‌های قلبی ۹۴
- عسل و بیماری کلیوی ۹۵
- عسل برای سنگ کلیه ۹۶
- علائیم سنگ‌های کلیه ۹۶
- عسل و بیماری‌های سیستم عصبی ۹۷
- درمان بیماری‌های روحی - روانی با عسل ۱۰۰
- درمان مسمومیت معتادان الکلی با عسل ۱۰۱
- درمان بیماری‌های زنان با عسل ۱۰۱
- عسل و درمان مسمومیت بارداری ۱۰۱
- زایمان بدون درد با عسل ۱۰۱
- رفع التهاب مهبل با عسل ۱۰۲
- درمان خارش‌های فرج با عسل ۱۰۲
- پانسمان‌های عسلی بعد از عمل جراحی زنان ۱۰۲
- باز کردن خون قاعدگی با عسل ۱۰۲
- تسکین دردهای قاعدگی با عسل ۱۰۲
- تسکین سردرد ناشی از قاعدگی با عسل ۱۰۲
- عسل برای تسکین دردهای زایمان ۱۰۳
- تسکین درد قاعدگی با عسل ۱۰۳
- پاکیزگی و نظافت مهبل (واژن) با عسل ۱۰۶
- درمان مجاری ادراری و مثانه با عسل ۱۰۸
- عسل و بیماری وریدها ۱۰۹
- تزریق عسل بعد از عمل جراحی ۱۱۲
- جلوگیری از آسیب‌های اشعه و پرتودرمانی ۱۱۸
- درمان بی‌خوابی با عسل ۱۱۹
- درمان بیماری‌های روانی با عسل ۱۲۰
- تقویت هوش و حافظه با عسل ۱۲۰
- درمان تشنج عصبی و صرع با عسل ۱۲۱
- درمان اسهال با عسل ۱۲۱
- درمان پروستات با عسل ۹۱
- کرم دست و صورت با عسل ۹۲
- درمان تب نوبه با عسل ۹۲
- درمان برص (لک و پیس) با عسل ۹۳
- درمان زگیل‌های پوستی با عسل ۹۴
- رفع بیماری‌های تاولی پوست با عسل ۹۴
- خواص عسل و دستگاه گوارش ۹۴
- عسل و حافظه ۹۴
- تأثیر عسل بر پوست ۹۵
- عسل برای زیبایی ۹۶
- مرطوب کردن پوست با عسل ۹۶
- ماسک‌های خانگی با عسل ۹۷
- ۷ نکته درباره زیبا شدن با عسل ۱۰۰
- لطافت پوست با عسل ۱۰۱
- رفع چین و چرک پوست با عسل ۱۰۱
- لوسیون پوست با عسل ۱۰۱
- ساخت چند داروی خانگی با عسل ۱۰۱
- کرم ضد سرمازدگی با عسل ۱۰۲
- رفع خشکی و ترک پوست با عسل ۱۰۲
- درمان سوختگی و کورک با عسل ۱۰۲
- درمان نیش‌های دردناک با عسل ۱۰۲
- درمان ورم چشم با عسل ۱۰۲
- درمان بیماری‌های دهان با عسل ۱۰۲
- رفع ورم دهان و زبان با عسل ۱۰۳
- عسل و بیماری دیابت ۱۰۳
- عسل و پیشگیری از پوسیدگی دندان‌ها ۱۰۶
- عسل و درمان پیری ۱۰۸
- نقش عسل در تغذیه کودکان ۱۰۹
- درمان عوارض پوستی با عسل ۱۱۲
- درمان بیماری‌های پوستی با تزریق عسل ۱۱۸
- ماسک عسل برای جلوگیری از پیری زودرس ۱۱۹
- جلوگیری از پیری پوست ۱۲۰
- نقش عسل در آرایش و زیبایی ۱۲۰
- رفع لکه‌های قارچی و خارش پوست ۱۲۱

- ۱۶۳..... داروی بی حسی / داروی بی هوشی
 ۱۶۴..... ضد حساسیت
 ۱۶۴..... ضد اسید
 ۱۶۴..... آنتی بیوتیک
 ۱۶۸..... ضد قارچ
 ۱۷۰..... ضد التهاب
 ۱۷۰..... فرایند التهاب
 ۱۷۱..... ضد پرتو
 ۱۷۲..... آنتی اکسیدان و محافظ
 ۱۷۲..... بره موم به عنوان یک محافظ
 ۱۷۳..... اثرات آنتی اکسیدانی در ارگان‌های زنده
 ۱۷۴..... بره موم ضد عفونی کننده
 ۱۷۴..... بره موم ضد تومور (سرطان)
 ۱۷۶..... بره موم ضد ویروس و اثرات محرک ایمنی
 ۱۷۸..... کنترل بیماری سل با بره موم
 ۱۸۳..... سوالاتی در مورد بره موم
 ۱۸۸..... درمان بیماری‌های چشم با عسل
 ۱۹۲..... درمان لک و پیس با عسل
 فصل پنجم: داروهای از عسل و کاربرد آن در منزل
 ۱۹۷..... غرغره کردن با عسل
 ۱۹۷..... مصارف خارجی عسل
 ۱۹۷..... ضماد کردن عسل
 ۱۹۷..... آرومل چیست؟
 ۱۹۸..... ساخت صابون‌های عسلی
 ۱۹۸..... فرمول یک نوشیدنی مفید از امام رضا
 ۱۹۹..... کاربردهای عسل در منزل
 ۲۰۱..... تهیه‌ی نان ادویه دار با عسل
 ۲۰۱..... کیک عسلی ساده
 ۲۰۲..... تارت عسلی
 ۲۰۲..... بیسکویت عسلی
 ۲۰۳..... دونات عسلی
 ۲۰۳..... شیرینی عسلی
 ۲۰۳..... شیرینی عسلی خام
 ۱۴۵..... عسل برای یبوست
 ۱۴۶..... عسل برای درمان اسید معده
 ۱۴۶..... عسل برای زخم معده
 ۱۴۷..... عسل و اختلالات روده‌ها
 ۱۴۷..... عسل برای کم خونی
 ۱۴۷..... رفع بوی بد دهان با عسل
 ۱۴۸..... درمان گرفتگی صدا با عسل
 ۱۴۸..... عسل برای سرماخوردگی
 ۱۴۹..... درمان زونا با عسل
 ۱۴۹..... عسل برای زخم‌های عفونی
 ۱۵۰..... تسکین درد دندان و تقویت لثه با عسل
 ۱۵۰..... درمان واریس رگ‌ها با عسل
 ۱۵۰..... درمان سل ریوی با عسل
 ۱۵۰..... عسل برای تنگی نفس
 ۱۵۰..... درمان فشار خون با عسل
 ۱۵۱..... عسل برای کودکان
 ۱۵۱..... رشد کودکان با عسل
 ۱۵۱..... رشد بدنی و ذهنی کودک با عسل
 ۱۵۱..... عسل برای سینه کودکان
 ۱۵۱..... عسل و پیشگیری از بیماری‌های کودکان
 ۱۵۲..... درمان بیماری‌های اطفال با عسل
 ۱۵۲..... عسل و بیماری دیابت
 ۱۵۳..... عسل در درمان سوختگی‌ها و ...
 ۱۵۴..... عسل برای روماتیسم
 ۱۵۴..... عسل و بیماری استسقا
 ۱۵۴..... عسل برای تقویت و نشاط بدن
 ۱۵۴..... عسل برای تقویت امور جنسی و تناسلی
 ۱۵۵..... عسل برای دفع سموم
 ۱۵۵..... عسل برای درمان لک و پیس
 ۱۵۵..... عسل برای بیماری‌های گوش
 ۱۵۵..... عسل برای رفع خشونت سینه
 ۱۵۵..... عسل برای صافی سینه
 ۱۵۶..... درمان بیماری‌ها توسط تولیدات کندو
 فصل چهارم: مهم‌ترین تحقیقات دارویی و پزشکی. ۱۶۳

۲۲۹.....	بره موم در اروپا.....
۲۳۱.....	بره موم در عصر حاضر.....
۲۳۵.....	بره موم در اروپای شرقی.....
۲۴۲.....	نحوه عمل بره موم.....
۲۴۲.....	تحقیقات داروشناسی.....
۲۴۳.....	کاربرد بره موم در درمان بیماری‌ها.....
۲۴۳.....	نظر مصرف کنندگان در مورد بره موم.....
۲۴۵.....	درد عضلانی و التهاب مفاصل با بره موم.....
۲۴۶.....	درمان بیماری‌های تنفسی با بره موم.....
۲۴۷.....	حفظ سلامتی عمومی با بره موم.....
۲۴۷.....	درمان بیماری‌های پوستی با بره موم.....
۲۴۹.....	سندرم مزمن خستگی با بره موم.....
۲۴۹.....	رفع اختلالات دستگاه گوارش با بره موم.....
۲۴۹.....	تحقیقات علمی و بالینی در مورد بره موم.....
۲۵۰.....	درمان آلرژی‌ها با بره موم.....
۲۵۰.....	درمان التهاب مفاصل با بره موم.....
۲۵۱.....	درمان آسم با بره موم.....
۲۵۳.....	درمان زخم‌های بستر با بره موم.....
۲۵۳.....	استخوان‌سازی با بره موم.....
۲۵۴.....	عوامل خطر پوکی استخوان.....
۲۵۶.....	درمان بروشیت با بره موم.....
۲۵۶.....	درمان سوختگی‌ها با بره موم.....
۲۵۷.....	درمان التهاب گولون با بره موم.....
۲۵۸.....	درمان سرفه و سرماخوردگی با بره موم.....
۲۵۸.....	رفع مشکلات دندان‌ها با بره موم.....
۲۶۰.....	پهبود دیابت با بره موم.....
۲۶۱.....	رفع مشکل چشم‌ها با بره موم.....
۲۶۱.....	درمان آنفولانزا با بره موم.....
۲۶۲.....	رفع عفونت‌های قارچی با بره موم.....
۲۶۲.....	اختلالات معده و روده با بره موم.....
۲۶۳.....	درمان تب یونجه با بره موم.....
۲۶۴.....	رفع مشکلات شنیداری با بره موم.....
۲۶۴.....	درمان تبخال با بره موم.....
۲۶۵.....	درمان مشکلات قلب و فشار خون با بره موم.....

۲۰۴.....	شکلات عسلی.....
۲۰۴.....	سوهان عسلی.....
۲۰۴.....	ژله‌ی عسلی.....
۲۰۵.....	ارده-عسل.....
۲۰۵.....	حلوا ی عسل.....
۲۰۵.....	کنجدی.....
۲۰۶.....	شریت میوه عسل.....
۲۰۶.....	شریت آلبیموی عسلی.....
۲۰۶.....	نوشیدنی عسل با انبه و آناناس.....
۲۰۶.....	نوشیدنی عسل با توت فرنگی.....
۲۰۶.....	بستنی عسل - لیموترش.....
۲۰۷.....	مربای هویج عسلی.....
۲۰۷.....	عسل گل محمدی.....
۲۰۷.....	دسر آلو - عسل.....
۲۰۷.....	خاگینه‌ی عسلی.....
۲۰۸.....	خوراک کدو حلوا یی عسلی.....
۲۰۸.....	خورش فسنجان عسلی.....
۲۰۹.....	فصل ششم: موم و بره موم.....
۲۰۹.....	خواص عسل همراه با موم.....
۲۱۰.....	بره موم و خواص درمانی.....
۲۱۱.....	چگونه بره موم درست می‌شود؟.....
۲۱۲.....	اهمیت رزین‌ها در بره موم.....
۲۱۴.....	افسانه‌ی درخت صنوبر.....
۲۱۶.....	ترکیبات بره موم.....
۲۱۸.....	نقش بره بوم در کندو.....
۲۱۹.....	پدافند شهر.....
۲۲۱.....	برخورد با مهاجمان.....
۲۲۲.....	ماده‌ای ساختمانی یا فن آوری بالا.....
۲۲۳.....	بره موم و ضد عفونی کندو.....
۲۲۴.....	تاریخچه سنتی استفاده از بره موم.....
۲۲۴.....	بره موم و مصری‌ها.....
۲۲۶.....	بره موم و یونانی‌ها.....
۲۲۶.....	بره موم و رومی‌ها.....
۲۲۸.....	بره موم و جهان اعراب.....

خواص فیزیکی و ترکیب شیمیایی ژل رویال.....	۲۸۴
اسید پانتوتیک.....	۲۸۵
خواص درمانی ژل رویال.....	۲۸۶
درمان بیماری‌ها به کمک ژل رویال.....	۲۸۷
آرومل‌ها.....	۲۸۸
زهر زنبور عسل.....	۲۹۰
اسلحه‌ی زهردار.....	۲۹۰
درمان از طریق نیش زنبور.....	۲۹۱
خواص زهر زنبور.....	۲۹۲

بخش دوم

زنبورداری و پرورش زنبور عسل

تاریخچه، خصوصیات، نژاد و بیماری‌های زنبور عسل	
نگاهی به زنبورداری.....	۲۹۵
فصل هشتم: خصوصیات و تاریخچه زندگی زنبور عسل.....	۲۹۹
صفات متعالی زنبور عسل.....	۲۹۹
تاریخچه فعالیت انسان با زنبور عسل.....	۳۰۲
قاره‌های جدید و زنبور عسل.....	۳۰۶
وضع امروزی زنبورداری در جهان.....	۳۰۷
اروپا بدون روسیه.....	۳۰۸
روسیه.....	۳۰۹
آسیا بدون روسیه.....	۳۱۰
آفریقا.....	۳۱۰
آمریکا.....	۳۱۱
اقیانوسیه.....	۳۱۱
تاریخچه زنبورداری در ایران.....	۳۱۳
وضع امروزی زنبورداری در ایران.....	۳۱۵
تاریخچه زنبورداری در ایران و جهان.....	۳۱۸
سه واقعه‌ی مهم در تاریخ زنبورداری.....	۳۱۹
آغاز زنبورداری پیشرفته.....	۳۲۱
تاریخچه پرورش زنبور عسل در ایران.....	۳۲۳
زنبورداری سنتی در ایران.....	۳۲۳

تقویت ایمنی و سندرم ویروس خستگی با برهموم.....	۲۶۵
کنترل ایدز با برهموم.....	۲۶۶
درمان کمر درد با برهموم.....	۲۶۶
رفع انگل‌ها با برهموم.....	۲۶۷
درمان گلودرد، التهاب حلق و حنجره با برهموم.....	۲۶۷
رفع التهاب پروستات با برهموم.....	۲۶۸
رفع عارضه‌ی تابش با برهموم.....	۲۶۸
درمان بیماری‌های پوست با برهموم.....	۲۶۸
درمان آبله با برهموم.....	۲۷۰
کنترل بیماری سل با برهموم.....	۲۷۰
درمان زخم‌های عمقی با برهموم.....	۲۷۰
رفع عفونت مجاری ادراری با برهموم.....	۲۷۱
رفع مشکلات زنانه با برهموم.....	۲۷۲
درمان زخم‌های سطحی با برهموم.....	۲۷۳
فرآورده‌های پزشکی با برهموم.....	۲۷۳
کپسول‌های برهموم (ژل سخت).....	۲۷۴
کپسول‌های برهموم (ژل نرم).....	۲۷۴
مایعات برهموم.....	۲۷۴
شربت برهموم.....	۲۷۵
قرص‌های مکیدنی برهموم.....	۲۷۵
آدامس برهموم.....	۲۷۵
اسپری بینی و دهان‌شویه برهموم.....	۲۷۵
کرم‌های برهموم.....	۲۷۶
پمادهای برهموم.....	۲۷۶
خمیر دندان برهموم.....	۲۷۶
شامپوی برهموم.....	۲۷۶
صابون برهموم.....	۲۷۶
فصل هفتم: ژل رویال.....	۲۷۹
ژل رویال یک منبع غذایی عالی.....	۲۸۱
جوانی و زیبایی با ژل رویال.....	۲۸۱
موارد استفاده از ژل رویال.....	۲۸۲
منشاء پیدایش ژل رویال.....	۲۸۲
استفاده زنبور عسل از ژل رویال.....	۲۸۲
جمع‌آوری ژل رویال.....	۲۸۳

- مواد لازم برای ساختن شان ۴۰۶
- طریقه نصب کندوی شیشه‌ای ۴۰۶
- روش زنبورگذاری در کندوی شیشه‌ای ۴۰۸
- زنبورگذاری به روش استفاده از ملکه‌ی بارور ۴۰۸
- نگهداری از کندوی شیشه‌ای ۴۰۸
- برداشت عسل از کندوی شیشه‌ای ۴۰۹
- تولید عسل با رنگ، طعم و خواص متفاوت ۴۱۰
- فعالیت‌های داخل و خارج زنبور عسل ۴۱۱
- چگونگی شکل‌گیری جنسیت زنبورها ۴۱۱
- نقش و وظایف زنبورها در کندو ۴۱۲
- وظایف زنبورهای نر ۴۱۸
- زنبور عسل و باروری گل‌ها ۴۱۹
- تولید مثل و جفت‌گیری زنبور عسل ۴۲۰
- فعالیت‌های ملکه ۴۲۰
- فعالیت‌های زنبور نر ۴۲۲
- مراحل مختلف رشد زنبور عسل ۴۲۴
- جهت یابی توسط زنبور عسل ۴۲۵
- جمع‌آوری صمغ یا بره موم ۴۲۷
- زنبور عسل و زمستان‌ها ۴۲۷
- اقدامات مهم در هنگام زمستان‌گزینی ۴۲۸
- تغذیه زنبور عسل ۴۳۲
- تولید زنبور عسل و کرده گل ۴۳۲
- ترکیبات موجود در دانه کرده ۴۳۲
- عوامل مؤثر در جمع‌آوری کرده ۴۳۴
- کرده گل چیست؟ ۴۳۵
- مقدار کرده مورد نیاز زنبورها ۴۳۶
- نقش پروتئین در زنبور عسل ۴۳۷
- ویتامین‌ها در پرورش زنبور عسل ۴۳۸
- نحوه مصرف آب و تأمین آن ۴۳۸
- مواد معدنی در پرورش زنبور عسل ۴۳۹
- چربی یا لیپیدها در پرورش زنبور عسل ۴۳۹
- خوراندن کرده گل به زنبور عسل ۴۳۹
- جایگزین‌های غذایی برای کرده گل ۴۳۹
- تاریخچه کندو و جمع‌آوری عسل ۳۲۵
- معایب زنبورداری سنتی ۳۲۷
- زنبورداری پیشرفته در ایران ۳۲۸
- نژاد بومی ایران ۳۲۹
- شغل زنبورداری ۳۲۹
- موجوداتی که داخل کندو زندگی می‌کنند ۳۳۱
- توصیه‌هایی به زنبورداران ۳۳۱
- بیست ستون اصلی زنبورداری ۳۳۵
- زنبورداری در یک نگاه ۳۴۰
- فصل نهم: گونه‌ها و نژادهای زنبور عسل ۳۵۳
- فصل دهم: شکل‌شناسی خارجی و حواس زنبور عسل ۳۵۹
- ساختمان بدن زنبور عسل ۳۵۹
- غدد مهم در بدن زنبور عسل ۳۶۹
- دستگاه گردش خون زنبور عسل ۳۷۰
- دستگاه عصبی زنبور عسل ۳۷۱
- سیستم شنوایی زنبور عسل ۳۷۱
- نیش زنبور عسل ۳۷۱
- دستگاه تولید مثل زنبور عسل ۳۷۲
- بال در زنبور عسل ۳۷۳
- معده زنبور عسل ۳۷۴
- مکانیزم جمع‌آوری شهد توسط زنبور عسل و ۳۷۴
- حواس چندگانه‌ی زنبور عسل ۳۷۶
- برقراری ارتباط با یکدیگر ۳۸۵
- اهمیت زنبور عسل ۳۹۰
- فصل یازدهم: زنبورداری و پرورش زنبور عسل ۳۹۵
- کندو چیست؟ ۳۹۵
- انواع کندوهای با قاب ثابت ۳۹۵
- ب - کندوهای با قاب‌های متحرک ۳۹۷
- قاب، دیوار، شان ۳۹۸
- انوع کندو ۴۰۰
- تبدیل کندوها ۴۰۱
- کندوی شیشه‌ای ۴۰۴

- انواع شربت خوری..... ۴۷۴
- اهمیت آب برای زنبور عسل..... ۴۷۷
- نحوه تامین آب توسط زنبور عسل..... ۴۷۸
- انتقال کلنی های زنبور عسل..... ۴۷۸
- تبدیل کندوهای بومی به کندوهای جدید..... ۴۸۱
- گرده افشانی..... ۴۸۴
- تغییرات و تحولات در صنعت زنبورداری..... ۴۹۰
- کندوهای جدید با قاب های متحرک..... ۴۹۱
- کندوی لانگ استروت..... ۴۹۳
- مشخصات کندوی دادانت تغییر یافته..... ۴۹۴
- مشخصات کندوی تغییر یافته لانگ استروت (۸ قاب):..... ۴۹۵
- برگه موم آجدار..... ۴۹۵
- اندازه و شکل سلول های زنبور عسل..... ۴۹۷
- مشخصات سلول های شان:..... ۴۹۸
- فصل دوازدهم: وسایل و تجهیزات عمده زنبورداری..... ۴۹۹
- وسایل برداشت محصول موم..... ۵۰۵
- وسایل تولید ملکه..... ۵۱۱
- فصل سیزدهم: جفت گیری، تلقیح مصنوعی..... ۵۱۵
- و تولید انواع زنبور..... ۵۱۵
- جفت گیری و وسایل آن..... ۵۲۰
- تهیه خمیر شیرین..... ۵۲۲
- پرورش ملکه و تولید زنبور پاکتی..... ۵۲۴
- پرورش ملکه در کندو به طور طبیعی..... ۵۲۵
- تولید ملکه به روش مصنوعی..... ۵۲۸
- تهیه سلول های مصنوعی ملکه..... ۵۳۰
- تهیه لارو برای پیوند..... ۵۳۱
- اتاق پیوند..... ۵۳۲
- سوزن پیوند..... ۵۳۳
- پیوند کردن..... ۵۳۳
- موفقیت پیوند و تولد ملکه..... ۵۳۴
- انواع کلنی های پیوند..... ۵۳۴
- غار تگری توسط زنبور عسل..... ۴۴۱
- شیوه های جلوگیری از غارت..... ۴۴۲
- فعالیت های زنبور عسل..... ۴۴۳
- در رابطه با بچه دادن کندو..... ۴۴۳
- فعالیت ها و رفتار ملکه..... ۴۴۴
- رفتار با زنبورها..... ۴۴۵
- ۸ نکته ی مهم در بازدید کندو..... ۴۴۷
- مدیریت صحیح در پرورش زنبور عسل..... ۴۵۳
- مدیریت کلنی در فصل پاییز و زمستان..... ۴۵۴
- بازدید بهاری و زمان افزایش جمعیت..... ۴۵۷
- بازدید فصل تابستان..... ۴۵۸
- گرفتن و مستقر کردن بچه کندو..... ۴۵۸
- جلوگیری از تولید بچه کندو..... ۴۶۰
- تقویت کلنی های ضعیف..... ۴۶۳
- ۱- انتقال شان حاوی تخم..... ۴۶۳
- ۲- تعویض ملکه..... ۴۶۳
- ۳- ادغام کلنی ها..... ۴۶۳
- معرفی ملکه به کندو..... ۴۶۴
- معرفی ملکه به کندو..... ۴۶۵
- عواملی که در معرفی ملکه موثرند..... ۴۶۶
- معرفی ملکه با استفاده از قفس های قابی..... ۴۶۷
- معرفی ملکه با استفاده از قفس های لوله ای..... ۴۶۷
- معرفی ملکه با استفاده از قاب توری..... ۴۶۸
- معرفی ملکه با استفاده از قفس های فشاری..... ۴۶۸
- معرفی ملکه به کندو با به هم زدن سازمان داخل کندو..... ۴۶۹
- نحوه پیدا کردن ملکه..... ۴۶۹
- ازدیاد کلنی..... ۴۷۰
- روش های بچه گیری مصنوعی..... ۴۷۱
- تغذیه بچه کندو..... ۴۷۲
- شربت خوری..... ۴۷۳
- علت تغذیه زنبور عسل با شربت شکر..... ۴۷۳

- ۵۸۲..... تولید ملکه با دستگاه پِنتر.....
- ۵۸۴..... قواعد جابه‌جا کردن کندوها.....
- ۵۸۶..... پرواز دفع مدفوع زمستانی.....
- ۵۸۷..... نقش زنبور عسل در ازدیاد میوه و بذرها.....
- ۵۸۹..... تعویض ملکه در بهار و در پاییز.....
- ۵۹۱..... قانون چهل روزی.....
- ۵۹۲..... تولید دائمی ملکه به وسیله‌ی هر جمعیت.....
- ۵۹۵..... فصل چهاردهم: سال‌نامه‌ی زنبورداری.....
- ۵۹۵..... فروردين.....
- ۶۱۹..... نکته‌های جالب و دانستی در زنبورداری.....
- ۶۴۴..... اصلاح در عسل سازی.....
- ۶۴۴..... مطالبی در مورد عسل.....
- ۶۴۸..... عسل در ادیان.....
- ۶۴۸..... عسل در عهد باستان.....
- ۶۴۹..... عسل‌های مشهور ایران و جهان.....
- ۶۴۹..... عسلک.....
- ۶۵۱..... انواع عسل.....
- ۶۵۲..... ذخیره عسل.....
- ۶۵۲..... ویژگی‌های طعم و بوی عسل.....
- ۶۵۳..... رنگ عسل.....
- ۶۵۴..... عطر عسل (رایحه‌ی عسل).....
- ۶۵۵..... ویژگی‌های شیمیایی عسل.....
- ۶۵۸..... مشخصات فیزیکی عسل.....
- ۶۶۱..... خواص تغذیه‌ای و رژیمی عسل.....
- ۶۶۲..... ویژگی‌های درمانی عسل.....
- ۶۶۷..... فصل پانزدهم: تولید، برداشت و بسته‌بندی عسل.....
- ۶۶۷..... استخراج، تصفیه و بسته‌بندی.....
- ۶۶۹..... برداشت محصول عسل.....
- ۶۷۰..... شربت‌ها و غذاهای زنبور عسل.....
- ۵۳۸..... کلنی‌های خاتمه دهنده.....
- ۵۳۹..... انکوباتور.....
- ۵۴۱..... تشکیل کندوی جفت‌گیری و استفاده از آنها.....
- ۵۴۲..... کندوی جفت‌گیری سه قسمتی ملکه‌ی زنبور عسل.....
- ۵۴۲..... نحوه‌ی مستقر کردن کندوهای جفت‌گیری.....
- ۵۴۳..... استقرار سلول‌های ملکه آماده‌شده.....
- ۵۴۴..... خارج کردن ملکه از کندوهای جفت‌گیری.....
- ۵۴۵..... تلقیح مصنوعی ملکه‌های باکره.....
- ۵۴۸..... تولید زنبور پاکتی.....
- ۵۴۸..... مدیریت کلنی‌های تولیدکننده‌ی زنبور پاکتی.....
- ۵۵۱..... مستقر کردن زنبور پاکتی در کندو.....
- ۵۵۲..... مدیریت سیستم دو ملکه‌ای.....
- ۵۵۲..... روش دو ملکه‌ای کردن کلنی‌ها.....
- ۵۵۴..... متحد کردن دو جمعیت.....
- ۵۵۶..... طبقه دادن کندوها.....
- ۵۵۷..... کوچ دادن و قوانین آن.....
- ۵۶۰..... طرز گرفتن و نگهداری بچه‌های طبیعی.....
- ۵۶۲..... چگونه می‌توان بچه‌های ضعیف را تقویت کرد.....
- ۵۶۲..... تولید بچه‌ی مصنوعی.....
- ۵۶۴..... طرز تشخیص ملکه‌ی جوان و فعال از ملکه‌ی پیر.....
- ۵۶۵..... مدت زندگی زنبورها.....
- ۵۶۶..... آیا کندو ملکه دارد؟.....
- ۵۶۶..... راه‌های جلوگیری از بچه دادن جمعیت.....
- ۵۶۹..... غارت و راه پیش‌گیری و مبارزه با آن.....
- ۵۷۰..... نرگشی.....
- ۵۷۲..... پیش‌بینی پاییزی برای قدرت جمعیت در بهار آینده.....
- ۵۷۲..... تنذیه‌ها.....
- ۵۷۷..... تنگ و زمستانی کردن کندوها.....
- ۵۷۸..... رنگ‌های ملکه در سال‌های مختلف.....
- ۵۷۹..... ازدیاد نرهای پر قدرت.....
- ۵۷۹..... تلقیح مصنوعی.....

- تکنیک‌های کاربرد زهر زنبور ۷۰۸
- تکنیک نیش‌گذاری معمولی ۷۰۸
- کاربرد زهر زنبور توسط آمپول ۷۱۰
- احتمال بروز شوک و کمک‌های اولیه ۷۱۰
- فصل هفدهم: عسلک، نان زنبور و گرده گل** ۷۱۳
- گرده گل ۷۱۴
- گرده‌ی گل و نان زنبور ۷۱۹
- گرده‌ی گل و نان زنبور ۷۲۰
- خواص گرده‌ی گل و نان زنبور ۷۲۱
- ارزش غذایی گرده گل برای زنبور عسل ۷۲۲
- جمع‌آوری و نگهداری گرده گل ۷۲۳
- آلرژی‌های گرده گل ۷۲۵
- آنالیزهای گرده گل ۷۲۶
- ترکیبات گرده گل ۷۲۷
- خواص گرده گل برای زنبور عسل و انسان ۷۳۰
- تأثیر گرده گل بر اندام‌های بدن ۷۳۳
- خواص غذایی گرده گل ۷۳۵
- گرده گل برای تمام گروه‌های سنی ۷۳۵
- مضار غذایی گرده گل ۷۳۶
- روش‌های تغییر طعم گرده گل ۷۳۶
- چند دستور غذایی با گرده گل ۷۳۷
- گرده گل در بیماری‌های مختلف ۷۳۷
- گرده گل برای درمان ناتوانی‌های جنسی ۷۳۷
- گرده گل برای درمان بیماری‌های دیابتی ۷۳۷
- گرده گل برای درمان بیماری‌های عصبی ۷۳۸
- گرده گل برای افزایش طول عمر ۷۳۸
- خواص آنتی بیوتیکی گرده گل ۷۳۸
- گرده گل برای درمان لک و چروک پوست ۷۳۸
- گرده گل برای درمان ضعف پیری ۷۳۸
- گرده گل برای درمان بیماری آلرژی ۷۳۹
- گرده گل برای دستگاه گوارش ۷۴۰
- گرده گل و درمان بیماری‌های کبدی ۷۴۰
- طریقه‌ی مصرف گرده گل ۷۴۱
- شناسنامه‌های کندوها و جمعیت‌هایشان ۶۷۲
- آبشخور زنبورها ۶۷۴
- قارچ‌زدگی (کپک زدگی) شان‌ها ۶۷۵
- روش‌های برداشت محصول ۶۷۶
- شرایط قالب عسل برای برداشت ۶۷۷
- ایزارالازم جهت برداشت عسل ۶۷۹
- جدا کردن درپوش‌های عسل ۶۸۰
- حرارت و تأثیر آن روی عسل ۶۸۱
- صاف کردن عسل ۶۸۳
- اتاق استخراج عسل ۶۸۴
- انبار کردن عسل ۶۸۵
- شکرک زدن عسل ۶۸۶
- مخلوط کردن انواع عسل ۶۸۸
- استخراج عسل در مقیاس کم ۶۸۸
- کنترل کیفی عسل ۶۸۹
- تصفیه و صاف کردن عسل ۶۹۰
- پاستوریزه کردن عسل ۶۹۱
- درجه بندی عسل ۶۹۱
- ظروف بسته‌بندی عسل عرضه به بازار ۶۹۱
- برچسب ظروف بسته‌بندی عسل ۶۹۲
- تولید عسل شان ۶۹۴
- مزایا و معایب تولید عسل شان ۶۹۴
- انواع عسل شان ۶۹۶
- وسایل مورد نیاز برای تولید عسل شان ۶۹۷
- نکات مهم برای تولید و برداشت عسل شان ۶۹۸
- فصل شانزدهم: دیگر محصولات زنبور عسل و ...** ۶۹۹
- زهر زنبور عسل ۶۹۹
- درمان بیماری‌ها با زهر زنبور ۶۹۹
- خصوصیات زهر زنبور عسل ۷۰۱
- واکنش انسان به زهر زنبور عسل ۷۰۱
- فرایند نیش‌زدن زنبور عسل ۷۰۳
- موارد تجویز زهر زنبور ۷۰۶
- موارد عدم تجویز زهر زنبور ۷۰۷

۷۸۶.....	مورچه‌ها.....
۷۸۷.....	مورچه‌ها.....
۷۸۸.....	سوسک‌های تاولی.....
۷۸۹.....	پرنده‌گان و زنبور عسل.....
۷۸۹.....	زنبور خوار سبز کوچک.....
۷۸۹.....	زنبور خوار معمولی.....
۷۹۰.....	زنبور خوار گلو خرمایی.....
۷۹۲.....	حیوانات و زنبور عسل.....
۷۹۲.....	موش.....
۷۹۲.....	خرس.....
۷۹۳.....	زنبور عسل و سموم کشاورزی.....
۷۹۴.....	مسمومیت زنبور عسل با حشره کش‌ها.....
۷۹۵.....	راه‌های آلودگی زنبور عسل با سموم.....
۷۹۵.....	علائم مسمومیت زنبور عسل با سموم کشاورزی.....
۷۹۶.....	روش‌های کاهش خطرات مسمومیت زنبوران عسل.....
۷۹۷.....	آنچه کشاورزان باید انجام دهند.....
۷۹۸.....	اقدامات زنبورداران در حین سمپاشی باغات و مزارع.....
۷۹۹.....	فصل نوزدهم: جدیدترین تحقیقات.....
۷۹۹.....	حس بویایی.....
۸۰۰.....	جزئیات و نحوه مصرف داروهای ضد کنه.....
۸۰۳.....	مواد تشکیل دهنده.....
۸۰۷.....	نحوه عمل بره موم.....
۸۰۸.....	درون بره موم چیست؟.....
۸۰۹.....	اجزای تشکیل دهنده‌ی بره موم زنبور عسل.....
	بخش سوم

۸۱۵.....	فرهنگ انگلیسی به فارسی زنبورداری.....

۷۴۱.....	خواص غذایی و درمانی پولن زنبور عسل.....
۷۴۲.....	کیتوزان — ملانین.....
۷۴۲.....	زنبورهای مرده منبع جدیدی از کیتوزان.....
۷۴۴.....	کیتوزان زنبور عسل.....
۷۴۵.....	آبی هیت.....
۷۴۶.....	لارو پروانه‌ی موم‌خوار.....
۷۴۸.....	موم زنبور عسل.....
۷۴۹.....	تاریخچه و موارد استفاده از موم زنبور عسل.....
۷۵۰.....	نحوه تولید موم زنبور عسل.....
۷۵۰.....	استفاده از موم در تندیه.....
۷۵۱.....	استخراج و تصفیه موم.....
۷۵۳.....	سفید کردن موم.....
۷۵۵.....	فصل هجدهم: بیماری‌ها و آفات زنبور عسل.....
۷۵۵.....	پیشگیری از بیماری در کندو.....
۷۵۶.....	مدیریت بیولوژیک زنبور عسل.....
۷۵۸.....	بیماری لوک آمریکایی.....
۷۶۱.....	بیماری لوک اروپایی.....
۷۶۴.....	شیوه سوزاندن کلنی‌های آلوده.....
۷۶۴.....	بیماری نوزاد پودری.....
۷۶۵.....	بیماری سپتی سمی.....
۷۶۶.....	بیماری نوزاد گچی.....
۷۶۷.....	بیماری نوزاد ساکی.....
۷۶۸.....	بیماری فلج زنبورها.....
۷۶۹.....	بیماری آکاریوز.....
۷۷۱.....	بیماری نوزوما.....
۷۷۴.....	واروازیس.....
۷۷۷.....	کپک‌گرده.....
۷۷۷.....	بیماری نوزاد سنگی یا لارو سنگی.....
۷۷۹.....	حشرات و زنبور عسل.....
۷۷۹.....	کرم موم‌خوار.....
۷۸۲.....	شیش زنبور عسل.....
۷۸۴.....	زنبورهای قرمز (خرمایی رنگ).....

پیش گفتار

بنام آنکه یکتا عالمی داد گیاهان فراوان را همی داد
به زنبور عسل شهد فراوان که زایل سازد هر آفت زانسان
هزاران رنج بیماری کند دور با آن شیرین مطاع شهد زنبور

اینجانب احمد حاجی شریفی پس از حدود پنجاه سال تحصیل، تحقیق، مطالعه و همچنین تجارب فردی، حاصل تحقیقات و تجارب فردی خود را به رشته‌ی تحریر درآورده که حاصل آن مجموعه گنجینه گرانبهایی از کتب گیاه درمانی من جمله کتاب‌هایی با نام‌های اسرار گیاهان دارویی ۱ و ۲، یک درد و صد درمان، دایره‌المعارف گیاه درمانی ایران ۱، دایره‌المعارف گیاه درمانی ایران ۲ (مسایل جنسی، زناشویی و ازدواج)، شناخت بیماری‌ها، مجموعه کتاب‌های خانه و خانواده (دانستنی‌های ازدواج و زناشویی، راه و رسم زندگی زناشویی، بارداری و زایمان، فرهنگ انتخاب نام برای نوزادان، تربیت و پرورش کودکان، پاسخ به مسایل جنسی و زناشویی)، درمان طبیعی بیماری‌ها (ورزش درمانی همراه با گیاه درمانی) و... را به چاپ رسانده و در اختیار شما هموطنان عزیز قرار داده‌ام و چون با استقبال و تشویق شما عزیزان روبرو شدم، لذا به فکر افتادم که تا هنوز فرصت زندگی باقی است، کتابی در مورد عسل و پرورش زنبور عسل به چاپ رسانم و به شما هموطنان عزیز تقدیم کنم. کتاب حاضر تحت عنوان دایره‌المعارف عسل درمانی ایران اکنون در اختیار شماست. در این کتاب پس از تشریح مواد موجود در عسل و مشتقات آن، خواص

درمانی آن‌ها و روش استفاده برای درمان بیماری‌های گوناگون که موجب حفظ سلامت، زیبایی، شادابی و طول عمر خواهد شد، در مورد پرورش زنبور عسل و نیز شغل زنبورداری به‌طور مشروح توضیح داده شده است. کافی است که به این شغل علاقه داشته باشید. با استفاده از راهنمایی‌های گام‌به‌گام این کتاب می‌توانید به شغل خداپسندانه و پُربرکت زنبورداری اقدام کنید. در این کتاب تمامی روش‌ها، تجهیزات، لوازم و فنون پرورش زنبور عسل و تولید عسل به ترتیب شرح داده شده است.

استفاده از روش‌های «درمان طبیعی» از دیرباز در طول حیات تمدن‌های مختلف حضور داشته، تا آن‌جا که اخیراً گروهی از علاقمندان با کاوش و جستجو در عرصه‌ی وسیع طبیعت، سازگاری و انطباق این روش‌ها را با بدن انسان و زمینه‌های مختلف زندگی او بیش از پیش به اثبات رسانده‌اند. لذا در این میان با انگیزه کمک به پیشرفت و عرضه اطلاعات جدید به هموطنان، بالاخص دانش‌پژوهان کشور عزیزمان که در این رشته سابقه‌ای دارند، وظیفه‌ی خود دانستم تا در این زمینه با ترجمه و نشر جدیدترین آثار، گامی هر چند ناچیز در راستای خدمت به جامعه و جویندگان علم و دانش بردارم.

امید است هموطنان عزیز ایرانی با مطالعه این کتاب و آگاهی از خواص معجزه‌آسای فرآورده‌های زنبورعسل، بیماری‌های جسمی و روحی خود را برطرف کنند و از شادابی، نشاط، سلامت جسم و طول عمر برخوردار گردند. همچنین کسانی که به شغل شریف زنبورداری مشغولند از مطالب این کتاب بهره گیرند و با روش‌های جدی و علمی به پرورش زنبور عسل و تولید روزافزون عسل بپردازند.

- این کتاب شما را با خواص معجزه‌آسای عسل در درمان بیماری‌های مختلف آشنا می‌کند.
- این کتاب شما را با شیوه استفاده از عسل برای حفظ سلامتی اعضای بدن، شادابی، زیبایی و طول عمر آشنا می‌کند.
- یکی از ویژگی‌های مهم این کتاب آشنایی شما با نسخه‌های دارویی است.
- از دیگر ویژگی‌های این کتاب آشنایی شما با آخرین تحقیقات پزشکی درمورد خواص عسل است.
- این کتاب شما را با روش‌های تولید انواع عسل آشنا می‌کند.
- این کتاب شما را گام به گام راهنمایی می‌کند تا در صورت علاقه‌مند بودن به حرفه زنبورداری، اقدام به انجام آن کنید.

کلام آخر این‌که این کتاب را به چاپ رساندم به امید آنکه این خدمت ناچیز مورد توجه و قبول پروردگار قرار گیرد تا شاید موجب رستگاری این حقیر شود.